

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redacțiunea și Administratiunea:
Brasiovu, piața mare Nr. 22. — „Gazeta“ este:
Joi și Duminecă.

Prețului abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe șiese luni 5 fl., pe trei luni
3 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu séu
28 franci.

Anu 1879

Se prenumera:
la postele c. și r. și pe la dd. corespondenti.

Anunțurile:
un'a serie garmondu 6 cr. și timbru de 30 cr.
v. a. pentru facare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retramitu.

Nr. 53.

Joi, 5 17 Iuliu

1879.

Brasiovu, 4/16 Iuliu.

Mare focu e pe capulu Romaniei cestiunea Evreilor. Cu tôte că discussiunea asupra revisurii art. 7 din Constitutiune inca nici nu s'a inceputu in Camera, tier'a este profundu agitata și intr'ă pressa europeana este alarmata de cătra „Alianța israelita“. Romanii se acusa unii pe alții și strainii acusa pe Romani din caus'a Evreilor.

Speranti'a, exprimata și in Mesagiulu domnescu de deschidere, că reprezentantii natiunei in acést'a cestiune voru pune tôte interesele de partida la o parte spre a se grupá in unire in giurulu marilor interese ale tieriei, nu uumai că nu s'a implinitu pēna acuma, dēr' inca nici in sinulu partideloru singuraticu nu esista o conformitate de idei, o intielegere in privinti'a modalitatii prin care se se satisfac cerintieloru art. 44 alu tractatulu dela Berlinu. Astfeliu a fostu cu potintia că se se nasca unu conflictu chiaru intre guvernul și intre maioritata liberala a Camerei, care in tôte celelalte cestiuni merge cu guvernulu. Acestu conflictu este fōrte regretabilu, fiindu-că slabesce autoritatea și prestigiulu tieriei in afara.

Dēca Congressulu dela Berlinu a voitu se intrabesca pe Romani intre sine și cu marile poteri, atunci acést'a ia succesu pe deplinu prin dispozițiunile art. 44 alu tractatulu, ce l'a incheiatu. Nōne inse nu ne vine nicidecumu a crede unu asemenea lucru. Congressulu, că in multe alte cestiuni a cedatu și aci unei presiune eserceata in favōrea Evreilor, dēr' scopulu lui nu a potutu fi de a impinge statulu romanu in prapasthia, celu puçinu acést'a se pōte sustiené despre cele mai multe din marile poteri.

Ce a voitu dēr' Congressulu dela Berlinu? pēna unde merge pretensiunile sale exprimate in art. 44 alu tractatulu, cătu trebuie se faca Romani'a pentru că se se satisfac? Eata marea intrebare care tramenta astadi tôte spiritele in Romani'a. Dēca Romani ar' fi toti de unu gandu in privinti'a modulu de executare alu acelu fatalu articulu, cutezamu a afirmá, că cestiunea Evreilor ar' fi că si resolventa, inse diferinti'a cea mare de opiniuni și spiritulu de partida, ce predomina tōta discussiunea, impedece intielegerea și ingreunēza prin acést'a raspusu solutiunea.

Tōta neintielegerea dintre Romani cu privire la modulu de executare alu art. 44 din tractatu, provine dupa a nōstra parere de acolo, că, cu tōte că a fostu timpu de ajunsu, nu s'a desbatutu indetulu și nu s'a clarificatu de ajunsu cestiunea prin organele de publicitate. Caus'a a fostu earasi animositata dintre partide. Conservatorii asteptau se se pronuntie mai antaiu liberalii și acesti'a voieau se afe mai inainte opiniunea conservatorilor. Astfeliu intre continue certuri de partida, fara chiarițirea cestiunei, se deschisera Camerele de revisuire, in cari se manifesta acuma in modu destulu de surprindietoriu lips'a de idei clare și cristalisate cu privire la mesurile ce sunt a se luá in executarea art. 44.

Guvernulu si-a creatu, potemu dice, in mare parte insusi difficultatile, cu cari are se se lupte in momentele de fația, căci elu avea mediulocu se lumineze opiniunea publica mai de cu vreme asupra pretensiunilor marilor poteri, fara a prejudecá resolventei definitive. Marturisimu, că limbagiulu amenintatoriu ce l'u pōrta acuma „Romanulu“ apearandu parerea guvernului, dupa care proiectulu prezentatu de comisiunile Camerei și a Senatulu nu satisfac de locu tractatulu dela Berlinu, a trebuitu se produca o impresiune cu atātu mai nepiacuta asupra tuturor, cu cătu acelu organu nu a luminatu mai inainte opiniunea publica și pe reprezentantii natiunei asupra pretinselor pericule ce le va intimpiná tier'a, dēca camerele voru ad-

mite numai impamentenirea individuala și dēca nu voru emancipá pe Evrei dupa anumite categorii.

In totu casulu este o aparitiune de totu singulara, că intr'o cestiune atātu de grava, că aceea a emanciparii Evreilor, guvernulu a fostu parasitu de maioritata propriei sale partide. Nu cunōscemu inca motivele „grave“, cari au indemnatu pe guvernulu la declaratiunea aceea, dēr' dēca esista in adeveru, atunci neintielegerea dintre guvernulu și maioritata camerei este cu atātu mai regretabila și chiaru fatala, căci usiarēza joculu inamicilor Romaniei.

Speramu inse, că se va aduce in curēndu claritate in cestiunea acést'a, care pēna acuma este inca atātu de intunecōsa. Sectiunile Camerei si-au alesu delegatii asupra proiectulu comisiunei de initiativa, a carora maioritata e pentru impamentenirea individuala. Comitetul delegatiloru acestora va depune in Camera raportulu seu, pe bas'a caruia mane séu poimane se va incepe discussiunea. Amu dori din anima că rezultatulu ei se afe pe toti uniti: Domnu, Guvernulu și Camera!

Resultatulu alegeriloru din Austri'a.

Alegerile in Austri'a s'au finitu. Resultatulu lor s'a potutu prevedé, cu tōte aceste inse a surprinsu. Decembristii, adeca partid'a germana dualista, care a domnit dela 1867 incōce necontentitu in Austri'a, a fostu trantita la pamentu. Ce e dreptu foile decembriste facu socotēla, că partisanii lor totusiu ar' fi reesitu a dobēndi la alegerile aceste unu numeru egal cu alesii partideloru contrarie. Dēr' ce este acést'a, dēca nu e marturisirez desastrulu suferitu. Candu o partida dela guvernulu perde atâtea mandate, încātu ajunge a fi egala la numeru cu opozițiunea, ea este că si batuta și trebuie mai curēndu séu mai tardiu se capituleze. Situatiunea nemtiloru decembristi inse este și mai rea, căci opozițiunea dupa propria lor calculare are 177 reprezentanti alesi, pre candu ei (decembristii) au numai 176, prin urmare partidele opozițiunale au c'unu votu mai multu decâtu liberalii dela potere. In fapta maioritata opozițiuniloru va fi mai mare, căci decembristii negresitu voru fi numeratu intre ai sei pe multi, cari nu sunt destulu de fideli constitutiunei și se plēca pōte mai multu spre partea contraria.

Eata cumu clasifica principalulu organu decembristu „Neue freie Presse“ resultatulu alegeriloru: „Au fostu alesi, in Boemi'a 44 cehi și feudali (sub cari intielege pe marii proprietari opozițiunali) 48 decembristi; in Galiti'a 58 poloni, 5 decembristi; in Dalmati'a alegerile inca nu erau terminate, dēr' „N. fr. Pr.“ calculēza că acolo voru esi din urna 7 nationali și numai 2 decembristi; in Austri'a de josu decembristii séu, cumu se mai numescu, liberalii au castigatu 33 mandate, clericali și feudali numai 4; in Austri'a de susu decembristi 9, clericali 8; in Salzburg decembristi 2, clericali 3; in Stiri'a decembristi 15, clericali 8; in Carinthi'a decembristii au dobēnditu tōte 9 mandatele; in Carnioli'a decembristi 2, Sloveni 8; in Bucovin'a decembristi 6, nationali 3; in Moravi'a decembristi 19, cehi și feudali 17; in Silesi'a decembristii castigara tōte 10 mandate; in Tirolu decembristi 8, clericali 10; in Vorarlberg decembristu 1, clericali 2; in fine din cei 12 deputati ce-i voru tramite tierile litoralulu voru fi vreo 7 decembristi și 5 de partid'a nationala și clericala. In totalu voru fi dēr' in Reichsrathulu viitoriu 176 decembristi séu liberali, fația de cari voru stá 177 de opozițiunali, ce se compunu din elementele cele mai diferite, prin urmare aprōpe egalitate de voturi.“

Dupa calculatiunea acést'a, care e cea mai favorabila pentru partid'a decembrista din caus'a, că au facutu'o insusi organele ei, nu mai incape indoiēla, că nemtii dualisti din Austri'a nu voru mai

avé maioritata in Reichsrathulu viitoriu — dēca voru intrá și Cehii din Boemi'a in elu. Lucrulu sta asia încātu acuma totulu depinde dela Cehi. Pe cătu timpu acesti'a voru continuá politic'a resistenței passive, decembristii voru avé maioritata, indata ce Cehii inse voru intrá in Reichsrath se schimba situatiunea și opozițiunea va fi in maioritata — dēca elementele ei se voru uní. Cestiunea acēsta trebuie se faca mare bataia de capu ministrulu Taaffe, pentru că problem'a de a grupá tōte elementele opozițiunale in giurulu seu spre a-si creá astfeliu o maioritata compacta, fara de care nu va poté guverná, este un'a din cele mai grele. Comitetele Taaffe va avé se castige mai antaiu pe Cehi. Acesti'a inse au declarat, că ei nu voru intrá in parlamentulu centralu mai inainte de a li se fi datu garantiile cerute. Eata dēr' prim'a difficultate. Dēca inse i va si succede comitelui Taaffe a incheiá unu compromis cu Cehii inca nu a delaturatu tōte pedecile, mai remanu Polonii din Galiti'a, cari dispunu de 58 de voturi și cari prin politic'a lor siovaitōre au scosu multi peri albi și altoru ministrii, cari s'au incercatu mai inainte a seversu oper'a consolidarii interiōre a monarchiei. Ba se pōte dice, că Polonii sunt caus'a principala, că nu s'a potutu realisá pēna acuma program'a federalistica a lui Belcredi, Hohenwart s. a. Dēca Polonii ar' fi procesu din capulu loculu in unire cu Cehii și cu ceilalti nationali, lucrurile niciodata n'ar' fi potutu ajunge asia departe.

Este dēr', chiaru și in casu candu comitele Taaffe s'ar' poté intielege cu Cehii, o mare intrebare, ce atitudine voru observá Polonii, că ore i va succede ministrulu, ai castigá si pe acesti'a, căci nu numai odata s'a intemplat, că Polonii s'au aliatu cu Decembristii in contra guvernulu. La tōta intemplarea este fōrte caracteristicu, că Ungurii și acuma isi punu tōta speranti'a in Poloni, cari sunt mari inimizii ai Russilor și de aceea nu simpatisēza cu Cehii și cu ceilalti slavi ai monarchiei. Speranti'a Ungurilor, că Polonii ar' poté din nou se impedece impacarea cu Cehii s. a. nu este prin urmare nefundata, dēr' ne indoimu, că va fi totu asia de sigura, că pe timpulu ministrulu Hohenwart. Polonii de atunci incōce au facutu multe esperientie, intre cari cea mai principala a fostu aceea, că alianți'a cu decembristii némti nu le-a adusu nici unu bine și că pentru serviciile ce le-au facutu dualistiloru in contra lui Hohenwart au seceratu numai nemultimire. Atara de acést'a au inceputu se se convinga Polonii, că cu aceea, că totu striga in contra Russiei nu inaintēza caus'a lor cu nimicu și de aceea s'au portatu si pe timpulu resbelulu russo-turcescu multu mai moderatu, că Ungurii.

Cu tōte slabiciunile Poloniloru și cu tōte că Cehii inca nu au declarat pe fația că voru intrá negresitu in Reichsrath, i va succede, credemu, comitelui Taaffe a grupá in giurulu viitorulu ministrulu, a caruia siefu se spera că va fi elu, o maioritata destulu de iasemnata spre a incepe cu ajutorulu ei oper'a de consolidare interiōra. Acést'a maioritata nu va fi nici pronuntiatu federalista nici nationala, nici feudala-reactionara, cumu voiescu se ne faca se credemu decembristii, dēr' ea va fi in totu casulu antidecembrista și pēna la unu punctu órecare antidualista.

Cu sistemulu actualu de guvernare nu mai merge, elu trebuie se se modifice. Despre acést'a sunt convinsi toti, numai asupra cestiunei cumu? esista diferentia mare de opiniuni, buna-óra, că in Romani'a asupra modalitatii executarii art. 44 alu tractatulu dela Berlinu privitoriu la emanciparea Evreilor. Un'a ni se pare a fi siguru, că adeca oper'a consolidarii va inaintá fōrte incetu. Prea multe s'au pecatuitu și prea mari erori s'au comis in Austri'a decâtu că se ne potemu asteptá la o grabnica lecuire a releloru esistente.

Discursul deputatului Alesandru Romanu,

ținut în ședința dela 1 Maiu a. c. a dietei maghiare.

(Urmare și fine.)

St. colega a pasit foarte agresiv contra domnului ministru de instrucțiune publică, din cauză, că nu introduce limbă maghiară în institutele teologice. Procedura această deosebită a agerului condeputat, care în punctul acesta e de acord cu extremistii, nu o țin, că ar fi diplomatică. Eu așa cred, că d-lu ministru e foarte cunoscut în politică și s'a de instrucțiune, elu știe foarte bine pentru ce nu conturba în privința această și pe clerul catolic, d' r' stimatul condeputat încă n'a coprinșu politică ministrului, de altminterlea ar' bagă de șema, că deca'lu ataca, nu o scote la cale. Nu voi se spunu, care este cauză impregiurarei de dlu ministru nu jignesc pe popi și nu i-a parutu bine, candu a vedutu pe condep. Igu. Helfy și pe alții din extremă stanga, că, sprigiundu pe stim. condeputat Aladár Molnár, i-au cuventulu contra lui. (S'audimu! S'audimu! Spune!) Voi spune. N'ati bagatu de șema, candu a terminatu stim. deputat Aladár Molnár discursulu seu, cumu d-lu ministru de instrucțiune publică l'a dogenitu parintesc — corbulu și-a spalatu puilulu — pentru că a sumatiatu contra domniei sale stangă estrema apoi a datu o lectiune și d-lui deputat Igu. Helfy, pentru nedestertitatea s'a. Este o coincidentă deosebită și instructivă, că stangă estrema spriginesce cu atăta vehementia guvernulu în cestiunea această de invetiamentu. Din parte'mi, candu asi fi guvernul și asi vedé, că me partinesce stangă estrema, asi dice: Timeo Danaos et dona ferentes. Inse, candu toti de tóte partile dau în ministru, d' r' elu nu spune adeverat' a cauză a politice sale și erta mai virtosu acelora, cari nu știu ce facu, fiindu provocatu la această, voi spune-o eu. D-lu ministru alu instrucțiunei publice știe bine, că clerulu catolicu este man'a s'a cea drépta în maghiarisare, afara de aceste cestiunea mai are și alte lature. Inlocuindu-se limbă latină în institutele teologice cu limbă maghiară le ar' poté veni și Slovaciloru, cari au fostu în deputatiune, în minte, dorint' a justificată, că și teologii lor, cari au mai tardiu se le fia pastori sufletesci, se invetie științele teologice în limbă în care au se le vorbésca. Această este cauză, că dlu ministru nu conturba clerulu catolicu și apoi si: „cum patre guardiano semper bene“ (Haritate în stang'a).

Lui L. Mocsáry st. deputat i s'a disu, că autonomi'a bisericească adusa contra proiectulu este numai pretecestu. On. casa, aceea nu este argumentare bună, pentru că trebuie se ve aduceti aminte de patenta și de servitiile ce le a facutu atunci autonomi'a bisericească, pentru a carei sustinere neatinșă preă st. nostru condeputat, pe care l'a chiamatu Ddieu la sine, s'a espusu și închisorei. Din istoria nu este eschisa și pe viitoriu o astfelu de eventualitate. Această nu este pretecestulu d-loru. Este dreptu datu de diet' a țierei tocmai așa cumu e autonomi'a bisericească, libertatea religioasă și este asemenea de pretiuitu dreptulu limbei, asemenea nedreptabilu, pentru că fiindu nascutu cu noi și inalienabilu nu are nimenea dreptu alu vatemă și nimici cu poterea. „In hoc Caesar potuit juris habere nihil.“

În șfirsitu, candu amu aruncatu privirea asupra discursulu celui mare, care cu întregu aparatulu, știința specială și elocvenția a aparatu proiectulu, examinandu tóte argumentatiunile câte le a adusu imi amu adusu aminte de declarațiunea stim. condeputat, că nu e siovinistu și amu disu în mine iusumi: totusiu e siovinistu. (Haritate în stang'a.)

Increderea s'a adusu înainte pentru motivarea proiectulu. S'a pusu cestiunea increderei și a buneii întielegeri. Încrederea d-loru e ceva ce nu se poté fortiá, ea vine de sine, atunci inse, candu este imprumutată. Amu auditu dicendu-se din partea mai multora și tocma si st. condep. Al. Molnár dise, se facemu noi passulu celu d'antaiu. Noi Romanii l'amu facutu cu ani înainte. L'amu facutu în cea mai deplina sinceritate și cu tóte aceste n'am facutu esperiență că amu fi întimpinati cu aceeași încredere. Intimpinari de aceste sunt inse acum obicinute.

În privința inițiativei la încredere, îndrănescu a întorče lucrulu și conformu convingerei mele a dice, că passulu celu dintaiu se 'lu faca acela, care are poterea în mană; acela se se apropia mai antaiu, pentru că elu are mai multe mijloce de a croi încrederea imprumutată.

Stim. amicu a amintitu de buna întielegere. Pentru bun'a întielegere d-loru, tinu că ar duce la scopu numai unu proiectu de lege, conformu căruiă în comune cu două elemente, vorbescu despre poporul maghiaru și romanu și se potu întielege și ceilalti, s'ar face cu putința enunțierea, că se se invetie limbă maghiară în comune romane și vice-versa limbă română în comune maghiare. Atunci a'și primi proiectulu din tóte poteri. Dera de ore-ce vedu, că sub pretecestu futulu adeca, pentru a se dá limbei nationale a statulu unu terenu mai mare de câtu ilu dá mintea tréza și legea, decâtu îngadue dreptulu; candu darea unu terenu mai mare se face cu umilirea partii celei lalte și cu despretuirea limbei sale, cu înapoierea chiar' a acestia, marturisescu că atunci nu sunt în stare o coprinde a astfelu de buna întielegere.

Încă numai unu deputat mai vreau a-i dá tributulu meu de multumită; a face această este pentru mine o placută dorință. Acesta este Ludovic Mocsáry st. condeputat din a carui discursu vorbesce convingerea, iubirea de patriă și crutiarea față cu diversele nationalități, și care a avutu barbat' a de a vorbi pentru dreptate, pe lângă tóta presiunea deprinsă la noi în diaristica și pe lângă tóte că partid' a s'a propria a vorbitu în centra. Înaintea mea atăta este de superioru, câtu este superióra mintea față cu pasiunea. Mi-a placutu foarte multu, pentru că, vedendu că totusi s'a aflatu în cas' a această celu putinu unu deputat maghiaru, care a îndrăsnitu a luptă contra torentulu, a desaprobat pe față nedreptatea și fortiarea ce se întionedia a se comite și așa a spus natiunei maghiare unu cuventu, cum nu s'a auditu pēna acum în cas' a această; începu a spera, că va avé urmatori, eu me incredu pe deplin în mintea cea mai tréza a natiunei maghiare și așa cred, că discursulu lui va face propaganda. Primésca dera multumit' a mea. Totu așa trebuie se amintescu, că dela presidentulu acestei case am auditu unu cuventu cum n'am mai avutu ocaziune a audi în cas' a această, atragēndu-ne a tentione, cu deosebire a acelora. cari voru vorbi pentru proiectu, se vorbésca cu linișce: această este o astfelu de nepartinare, astfelu de nobilitate de anima, în câtu nu potu a nu'mi esprimá multumit' orea mea recunosctința pe față.

Dupa aceste voi spune pe scurtu pentru ce nu primescu eu proiectulu de lege. (S'audimu.)

Înainte de tóte este punctulu de vedere pedagogicu, la care au reflectatu mai multi deputati. Nu invidiediu laud' a ce se cuvine redactorulu proiectulu pentru descoperirea, că tocma școlele poporale sunt chiamate că în trensele se se invetie limbă. Déca ar fi această chiamarea școlerulu poporale atunci ar trebui a se introduce limbile vechi classice, limbă gréca și latină, limbă franciedă și alte limbi culte. Copiile cari în timpulu de erna abia ambla trei patru luni la școlă, vér'a, în cele mai multe casuri nu ambla, déca voru invetiá limbă maghiară una, se dicemu două, pēna în trei ore pe septemana, candu se întorcu la plugu uita totu ce au invetiatu și tóta ostenel' a devine zadarnică, d' r' această încă nu e mare reu. Reulu celu mai mare este, că timpulu acela nu l'au potutu folosi se invetie ceva în limbă lor și așa remanu în ignoranță. Eu nu vedu folosu practiculu în invetiarea limbei maghiare în școlele poporale. S'a disu, că copiii voru avé ocaziune se vorbésca cu cineva pentru că acolo voru fi, cum a disu st. condeputat Madarász, la fiacare scaunu solgabiraescu, functionarii statulu. Din parte'mi nu me magulescu cu aceea, că copilulu, care se întorče din școlă poporală la córnelu plugulu nu va uitá ungrésca d' r' nici cu aceea, că elu se va preamblá în a siés' a comună pentru că se vorbésca cu d. solgabireu ungrésce.

Privitoriu la sórtea invetiatoriloru proiectulu contine o reală confiscare de dreptu. Pentru că dreptulu ce si l'au castigatu bona fide, că pe bas' a diplomeloru se instruedie, preste patru ani se perde. (Ref. nu stă în lege.) Stă în § 3. Limbă nu se poté invetiá în chipulu această. Invetiatorulu, care are unu salariu de 40—50 fl. și pe acesta ilu încassedia cu destulu necasu, nu poté merge la cetate se invetie ungrésce. A constringe inse la această pe lângă perderea oficiulu, și pe candu elu pe lângă multe lipse abia e în stare a'și sustiné famili' a, se mai chielte deosebitu mai multe luni în vr' o cativa ani, e mai multu de câtu crudelitate.

Mi-am spus parerile în privința legalității și autonomiei bisericesci mai înainte, candu am reflectatu antevorbitorulu mei. D' r' pe ce punu pondulu celu mai mare este punctulu de vedere politicu. Déca me gandescu la posomoritulu rolu, celu jóca monarchi' a noastră de unu timpu încóce că'i lipsesce independenti' a cuviincioasă unei poteri mari și prin urmare i lipsesce ori ce inițiativa și intr'aceea isi séca poteri, că isi asigură cu lingusiri amiciti' a celor două țeri nordice și între politicile cele pline de valuri, candu se lipsesce de unulu candu de altulu; pe sine se tine potere nordică, pe candu nici pozițiunea geografică, nici misiunea politică nu o cualifică de atare, atunci nu întielegu în adeveru politică, care prin astfelu de proiectu de lege prin nóue neîntielegeri și neîndestuliri poté numai slabi monarchi' a și de altminterlea nu prea inpuetória în afara.

Noi suntemu statu de popóra, Völkerstaat. Numai pe o astfelu de basă se poté organizá monarchi' a statornicu. Nu se poté organizá pe bas' a această, trebuie se încetedié; îndată ce va încetá cauz' a existenței și ea va încetá. Acele două poteri, în a caroru cercu de alianță se afla monarchi' a noastră și cari poté ne sunt unicii inamici, considera pe Austri' a dreptu obiectu de compensatiune. (Oho!) Că se nu o considere astfelu e de lipsa conlucrarea tuturor popóreloru, pentru că se póta cu successu reziste tuturor ficuleloru, caroru eventualu va fi espusa.

Fiacare epocă isi are ideile sale. A fostu a religiei, d' r' lupt' a n'a încetatu pēna religiunea nu si-a eluptatu libertatea.

Acumu domnesce ide' a nationalității, și șcimă ce potere are în presentu. Ide' a nationalității a creatu Itali' a unită și puternic' a Germania; ide' a nationalității a derimatu

înaintea ochiloru nostri unu imperiu și în epoc' a această nimu înainte casei cu proiecte, ce contineu astfelu de spiratiuni bolnave? D-loru asta e stare bolnavición care este aplicabilu proverbiulu romanu: „Cetatea ar' betran' a se péptena.“

Nu me magulescu cu speranță, că voi poté contu pre cineva din casa, s'au chiaru maioritarea, n'au fostu ceta scopulu discursulu meu, pentru că ar' fi lucru însiertu a luptá contra prejudețului. Amu trebuitu se bescu: „ut salvem animam meam.“

Mie nu'mi e frica de amenințările cu care prin a proiectu se amenință Romanii, de maghiarisare, imi e frica inse de amaraciunea ce se va nasce peste patru de sil' a și de nefinitulu siru alu vesatiuniloru.

Romanii invetia cu bucuria ungrésce, ei inse în limbă cu atătu mai bine atunci, candu nu sunt silici, altminterlea fiacare actiune nasce reactiune. Reactiunea, a culminatu în tristele evenimente dela 1848 a fostu ductulu unei asemenea actiuni. Atunci a resunatu tare ventulu „Camarilla“. Se sterpimu dintre noi camarille pentru că, déca este între noi și lucră, poté veni unu tin candu ap' a se va maná la mór' a altei camarille, pe care întrebunțiea dreptu arma, precumu a mai întrebunțiu și me temu, că déca se primesce proiectulu acesta se începe în scurtu timpu posomorite póme, me mai temu, simțirea unei prorociei sinistre 'mi-o șioptesce, că pómea cestui proiectu nenorocitu se voru cóce de odată cu pēna amare ale ecuivalenteloru pómeloru din proiectu.

Déca nu me însielu — la contrariu nici că me magulescu — proiectulu acesta judecandu dupa antecedentulu, fi primitu în cas' a deputatorulu cu mare maioritare; mai în cas' a magnatiloru, care, că corpus maturum cu misiunea moderatória poté va împedecá ridicarea acestui proiectu valóre de lege.

Déca nu se va întemplá nici această, mai remane o mare de speranță: Maiestatea S'a regele, candu a restat în constituțiunea, a anunțiatu pe față aceste cuvinte: „Pace vreau între popórele mele“. Speru, că Maiestatea S'a regele, în poterea dreptulu seu de gratia va abate a nationalități sarcin' a pedepsitória și nemeritată ce se înterzice a li se impune.

Acestu feliu de speranță ilu permite și impregiuratu că de ore-ce în jumetatea de dincolo a monarchiei s'au Reichsrath la plansorile Cehiloru, Poloniloru, Italianiloru și tiroleni tocmai în dilele aceste în cauz' a limbei li s'a datu din partea ministrulu respectivu respunsu linistoriculu pentru încetarea gravamineloru și pēna acumu s'a facutu multu, în viitoriu inse se voru luá mesuri și mai poteri nu cred, că la noi se se faca tocmai contrariulu.

Intr'aceea tóte sunt cu potință, d' r' déca proiectu acesta va deveni lege 'mi e téma, că poporul romanu, perandu de viitorulu seu, va veni la convingerea, că patri' a această precumu în trecutulu cu deosebire în timpu principiloru protestanti în Transilvani' a și în viitoriu persecutatu, apesatu, d' r' niciodată fericitu. Tantum animum potuit suadere malorum.

Me voi rogá lui D-dieu se abata pericolulu ce se întinde înaintea ochiloru spiritulu meu dela patri' a mea și de locuitorii din trins' a. Dupa aceste amu onórea, a pēna mes' a casei deputatorulu urmátorea motiune:

„Avēndu în vedere, că dreptulu de întindere alu limbă maghiare este regulatu de ajunsu prin articulu XLIV. din 1868 și că pentru punctulu de vedere alu invetiariu îngrigitu art. XXVIII din același anu, cas' a deputatorulu punendu la o parte proiectulu de sub Nr. 118 res. 1868 trece la ordinea dilei.“*)

Revisuirea art. 7 din Constituțiunea Romanii

„Romanulu“ descrie situațiunea de față în cestiunea revisuirii art. 7 cumu urméza:

„Cestiunea revisuirii art. 7 din Constituțiunea conformitate cu art. 44 alu tratatulu din Berlin este de unu anu la ordinea dilei. Tíer' a și reprezentantii ei au avutu totu timpulu se cugeta pra'i. Întrebarea la care ei au avutu se respunde mai antaiu a fostu: ne supunemu séu nu tratatulu din Berlin; revisuimu art. 7 alu Constituțiunea în conformitate cu acestu tratat? Respunsu a fostu afirmativu; Camerele trecute s'au disolte de buna-voie și Camerele actuale s'au alesu misiunea specială de a revisuí Constituțiunea. sensulu supunerii la hotarirea areopagulu și pēanu.

Camerele se intrunescu; lucrarea se începe; opiniuni bine determinate se afla faccia în fața. Una dice: nu voi se revisuiescu art. 7 din Constituțiunea. Alta: ilu revisuiescu; inse facu din cestiunea Evreiloru o cestiune de naturalizare: înțimentenirea individuală dupa cerere, cu stagiul de diece ani, etc., conformu reguleloru obicinuite.

*) Dupa „Tel. Rom.“

nici o singura exceptiune. A treia dice: admitu că baza pentru viitorul impamentenirea individuală; înse trebuie se facem din cestiunea Evreilor și o cestiune de emancipare, după cum a întielesu-o Europă; numai Asia marile poteri voru consideră că amu aplicatu, în aceea ce ne privesce, tratatul de la Berlin; numai Asia vomu fi consecinti cu declarațiunea ce amu facutu, că voim se se revizuescă art. 7 din Constituțiune, în conformitate cu art. 44 alu tratatului din Berlin; numai Asia vomu avé o purtare demna, sincera și leala facia cu puterile Europei și cu opiniunea publică din Occidentu. Inse, pentru că se nu ne punem în pericolu nationalitatea, și pentru că e m a n c i p a r e a nu se pôte întinde mai departe de cătu la acei Evrei, cari au doveditu prin fapte că s'au a s s i m i l a t u cu noi, de aceea nu potemu acordă acum cetățienia română, sub forma de emancipare, de cătu Evreilor cari au servitu în armată, celor cari, urmaudu școlele române, au dobanditu o diploma de licență s'eu celu pușinu de bacalauratu, celor cari au facutu o donatiune importantă unei institutiuni nationale de cultură s'eu de binefacere și celor cari aru fi scrisu în limb'a română o opera științifică s'eu literară. Tututoru acestora se le cerem asemenea, că condițiune prealabilă, se nu fi fostu nici o dată supusi străini, acestia fiindu naturalmente pusi pe aceeași linia cu supusii străini creștini.

Acestea au fostu cele trei opiniuni, ce s'au aflatu față în față, putem dice chiaru de la deschiderea Camerelor actuale. În sinulu comisiunii de inițiativa tôte au fostu dezbătute și nici una nu a intrunutu majoritatea: proiectulu ce s'a infatisiatu Camerei era susțienutu numai de cinci membri din cei unu-spre-diece ai comisiunii. Guvernulu, atātu în sinulu comisiunii de inițiativa, cătu și în urma în ședința publică și în secțiuni unite, precum și după acēsta în secțiuni, si-a spusu fôrte claru și categoricu parerea; elu a declarat, că nu adera la proiectulu infatisiatu de cei cinci membri ai comisiunii de inițiativa și nu primesce de cătu soluțiunea care aru fi consecinte cu declarațiunea de conformare cu tratatul de la Berlin. În secțiuni unite și în secțiuni separate, guvernulu s'a roștitu fôrte precisu pentru soluțiunea care respunde la ideea de emancipare, fara a pune înse în nici unu felu de pericolu natiunea română; elu a declarat în acelasi timp, că, deca se va primi alta soluțiune, nu ié respunderea situațiunii.

Cu tôte aceste declarari, cu tôte că deputatii au fostu pusi și în intruniri particulare în pozițiune de a cunôsce bine pericolele și dificultatile situațiunii, cu tôte că li s'a spusu de sute de ori: „dati acum ceva, deca nu voiti a espune țiera la pericolulu de-a i se luá în urma, prin alte mijloce, însutitu mai multu“; cu tôte apelurile facute la moderațiune și la întieptiune, secțiunile se rostira în majoritate pentru soluțiunea celor cinci membri ai comisiunii de inițiativa, s'eu mai exactu pentru soluțiunea propusă de minoritatea Camerei disolvate.

În acēsta situațiune, guvernulu, ne mai fiindu susțienutu în acēsta cestiune de majoritatea Camerei, este datoru se-si reguleze pozițiunea s'a constituțională. Din parte-ne, amu aretatu de diecimi de ori, în colonele acestui diariu, ce soluțiune ne aru puté salva de pericolele din afara. Majoritatea Camerei a crediutu înse altu-felu. A ei fia tóta respunderea și onôrea pentru totu ce se va întempla de aici înainte. În acestu scopu înse, aru fi neapăratu, după parerea noastră, că partizanii diferitelor opinii din Camera se se afirmă nominalu, pentru că țiera se cunôsca în viitoru, cine a știutu s'o servésca, cine a fostu prevedietoru, precum și cine a lucratu cu neprevedere și a adusu calamitati asupra capului ei.“

Membrulu comisiunii Senatului P. Gradisteanu a facutu urmatoriulu proiectu pentru modificarea art. 7 din Constituțiune:

Strainulu de veri-ce credința religioasă, care 'si va stabili domiciliulu pe teritoriulu Romaniei, se va bucurá de aceleasi drepturi civile ce sunt s'eu voru fi acordate Romanilor prin tractate, de natiunea, careia va apartiené acelu strainu. O lege specială va determiná modulu, cumu strainii 'si voru stabili domiciliulu pe teritoriulu Romaniei.

Strainulu de veri-ce credința religioasă, care va voi se dobândésca însusirea de cetățianu Romanu va fi datoru a cere naturalizațiunea s'a prin suplic'a individuală către Domn, aratandu capitalurile, statulu seu, profesiunea s'eu meseria ce exercita, vointi'a de a 'si stabili domiciliulu pe teritoriulu Romaniei, renunțierea la protecțiunea țierei sale, și prob'a, că a fostu cetățianu, bucurandu-se de tóta drepturile civile și politice ale acelei țiere. Deca după o asemenea

cerere petiționarulu va locu diece ani în țiera, și deca prin purtarea și faptele sale va dovedi, că este folositoru țierei, Corpurile Legiuitôre 'i voru poté acordá impamentenirea.

Voru poté fi scutiți de stagiulu de 10 ani acei cari voru fi facutu țierei servicii importante, cari voru fi adusu în țiera industriei, inventiuni utile s'eu talente distinse, cari voru fi fundatu în țiera stabilimente mari de comerțu s'eu de industria, și acei cari, nascuti și crescuti în țiera, 'si voru fi facutu studiele în școlile române, nu se voru fi bucuratu de vr'o protecțiune străină și voru cere naturalizarea loru în terminu de unu anu de la majoritate.

Voru fi scutiți de stagiulu de diece ani acei cari voru fi nascuti și crescuti în țiera, esiti din parinti asemenea nascuti și crescuti în țiera, deca nici parintii nici fiii nu voru fi fostu supusi la vr'o protecțiune străină și voru fi îndepălitu tôte sarcinile statului.

Cu tôte acestea, în modu transitoriu, odată pentru totdeauna, guvernulu este autorisatu că, în aceasta sesiune chiaru a Corpurilor Legiuitôre, se le presinte o listă nominală de strainii cari, fiindu s'eu servindu sub drapelu, avându scrisu în limb'a română o opera literară s'eu științifică, avându adusu țierei industriei, inventiuni utile, ori avându facutu sacrificii importante pentru stabilimentele publice nationale, voru poté fi naturalisati fara stagiu, deca nu voru fi fostu niciodată supusi vreunei protecțiuni străine.

Nu mai Romanii și naturalisatii Romani se potu bucurá de drepturile politice și comunale.

Dobândirea prin acte între vii a proprietății imobiliare rurale face parte din drepturile politice.

Însusirea de Romanu se conserva și se perde conform legiloru stabilite prin codulu civilu.

Tôte dispozițiunile legislative basate pe distincțiune de religieune sunt și remanu abrogate.

(Semnat) Petru Gradisteanu.

Proclamațiunea principelui Bulgariei.

Principele Alesandru I alu Bulgariei a adresatu la sosirea s'a pe pământu bulgaru următorea proclamațiune către supusii sei:

„Prea scumpii mei compatrioti! Alesu prin votulu unanimu alu poporului Bulgaru la tronulu princiaru, și în momentulu solemn de a pune piciorulu pe pământulu Bulgariei, simțiu trebuința de a exprima cătu sunt de convinsu de santienia datoriiilor ce 'mi sunt impuse de vointi'a natională, și cătu sunt de doritoriu de a conservá tôte puterile mele la fericirea Bulgariei, care devine patri'a mea. Mai înainte de a me duce în nouă capitală spre a luá acolo direcțiunea afaceriloru guvernării principatului, credu de datoriu a mea de a me duce la Ternoș'a spre a depune jurământulu solemn Adunării Nationale, care m'a alesu. Anunțandu poporului bulgaru sosirea mea în principatu, rogu pe A-totu putint-le se bine-cuvinteze sfurtiurile mele. Speru a gasi în patriotismulu poporului bulgaru concursulu, care 'mi este trebuinciosu spre a asigurá fericirea țierei, careia i declaru, că 'i consacru chiaru de acumu tóta viați'a mea.

Ajute'mi Atotputintele Dumnedieu.

Alexandru I.“

Densuslu, în 7 Iuliu 1879.

Multu onorate d-le Redactoru! În Nr. 38 din an. cur. a multu pretiuitulu diariu, ce'lu redigeti, s'a publicatu o adresa de multamire către Ill. S'a d-lu Episcopu alu Lugosiului Dr. Victoru Mihalyi pentru întervenirea s'a la Maiestate în cauză legii aduse de guvernulu țierei, privitôre la impunerea limbei maghiare în școlele populare, care s'a decisu a se tramite Episcopului binemeritatu de cleru și natiune cu ocașiunea sinodului ținutu în 28 Aprilie st. n. 1879 de către clerulu districtului vicarialu din Hatiegu sub presiedinti'a Vicariului foraneu Beniaminu Densusianu.

Între agendele sinodale în acelasi timp decurse nu potu trece cu vederea unu actu marinosu de binefacere, care priu Vener. Ordinariatu s'a impartasitu forului Vicarialu pentru încunoscintiarea clerului respectivu, d'er' pēna acuma nu s'a adusu la cunoscinti'a onor. publicu cetitoriu. Acestu actu este o pia și marinosă donatiune pe cave a facutu fostulu Vicariu alu Hatieglui Petru Popu acuma canonicu de Lugosiu și despre care s'a referatu totu în acelu sinodu. Ds'a a donatu adeca un'a mia florini v. a. pentru fondulu districtului Hatiegu din cass'a s'a propria, pentru care daru din partea Sinodului districtualu Vicarialu i s'a votatu cea mai cordială multamire.

Me am vediutu necesitatu a aduce acēst'a la cunoscinti'a Onoratului publicu cu atatu mai vēr-

tosu, fiindu-că ne vedem, noi clerulu și poporulu Romanu, în Asia timpuri fatale critice și nefavoritôre traindu, încātu, deca noi pre noi nu ne vomu ajutá, progressulu și nisuintiele nôtres spre înaintare voru fi pe secolu înainte paralizate. Dé ceriulu că persône că aceste cari-si sacrifică denariulu cu mari fatigiuri castigatu în interesulu moralu de cultură și de prosperare alu natiunei române, care de tôte partile se afla abandonată și împinsă din carierele progressului seu, se-si afe mai multi imitatori. — G. D.

Diverse.

(Diuariele „Magyarország“ și „Pesti Naplo“) luandu notiția de corespondința noastră din Nr. 51 dela Aradu nu voru se cređa, că o multime de invetatori romani, cari s'au prezentatu la preparandi'a de acolo cerându, se fia admisi la cursulu pentru invetiarea limbei maghiare, au fostu respinsi pe bas'a aceea, că la esamenulu de primire au știutu se respice câteva cuvinte unguresci și că au fostu tramisi acasa prevediuti, cu câte unu „bizonyítvány“ (atestatu). Suntemu în pozițiune de a servi numitelor foi maghiare cu copi'a fidelă a unui asemenea „bizonyítvány“, din care se voru poté convinge, că corespondentulu nostru n'a relatatu nimicu falsu. Pôte că acestu atestatu li se va paré și mai curiosu de cătu scrisôrea memorată. Eatalu în limb'a originală:

„Bizonyítvány. N. N. néptanító, az Aradi állami tanító-képezdében f. 1879 évi Julius 1-től Augusztus hó 25-ig a magyar nyelv tanulására rendezet pottanfolyamra jelentkezett, azonban a magyar nyelvben anyi jártassággal bírván hogy a nyelv elemeit a következő tanéven az iskolában tanítani képes leend, továbbá, miután a jelen évi pottanfolyam csak is az ok szám ára rendeztetett kik a nyelvben épenséggel járatlanok, ezen oknál fogva a következő években tartandó pottanfolyamra leendő részvétellel utassitatott. Miről nevezett tanítónak közvetlen előjárói előtt leendő igazolása czéljából jelen bizonyítvány kiadatik.“

Kelt Aradon 1879 évi Julius 1-én.

Gajdos Jozsef s. k.
Arad megye kir. tanfelügyelője.

Din atestatulu de susu se vede destulu de claru, că numai aceia au fostu admisi, cari nu scieau pronunția nici macaru unu cuvintu ungurescu (épen-séggel járatlanok), d'er' pôte, că și din acesti'a multi nu au fostu primiti. Deca inspectorulu ung. din Aradu nu-a admisu la cursu o multime de invetatori cu cuvintu, că accentulu limbei maghiare nu le este de totu strainu, acest'a a fostu numai unu pretecestu de nimicu, pentru că se se scape de ei, căci „generositatea guvernului“ nu erá preparată pentru unu numeru atātu de mare de necunoscatori ai limbei impuse. Amu fi nesinceri deca amu susțiené, că ne pare reu, că acesti invetatori n'au potutu invetiá în vēr'a acēst'a câteva cuvinte unguresci mai multu, ne dóre înse negresitu, candu vedem, că organele guvernului îi pórta astfelu de nasu, sicanandu-i și batjocorandu-i în modulu celu mai flagrantu. De ce nu li s'au impartasitu condițiunile primirei atunci, candu au fostu provocati a visitá cursulu? De ce îi lasă se vina, se 'si pērda timpulu și se facă spese zadarnice, deca nu-i potu admite? Nu erá ôre mai bine și mai folositoriu și pentru acei invetatori și pentru patria, deca timpulu acest'a l'ar' fi potutu întrebunțiá întru perfecționarea loru în limb'a română și deca cu acei bani, cari i-au cheltuitu pe drumu și în Aradu si-ar' fi procuratu unu opu bunu și folositoriu literariu s'eu s'ar' fi abonatu la o fôia școlastică română? Si apoi cătu voru se-si mai hățieșca pe viitoriu pēna voru fi admisi la unu cursu — ne potemu inchipui după tôte aceste. Într'aceia va sosi terminulu, în care voru trebui se depuna esamenulu din limb'a maghiară. Atunci ôre va luá în considerare inspectorulu de școle ungurescu „Bizonyítványurile date la diferite ocașiuni? Ori-că acēst'a cestiune este irelevantă pentru că se afla destui flamandi Maghiari, cari se înlocuiescă pe invetatorii romani? Credem, că

*) Atestatu. N. N. invetatoriulu popularu s'a prezentatu la cursulu de invetiamentu supletoriu ordonat la preparandi'a de statu din Aradu, cu începere dela 1. Iuliu pēna la 25 Augustu 1879, pentru invetiarea limbei maghiare, deôrece înse possede în limb'a maghiară atata pregătire, încātu va fi în stare a propune în școlă elementele limbei în anulu școlasticu urmatoriu, mai încolo si dupace cursulu supletoriu estu timpu s'a ordonat numai pentru aceia, cari nu cunosculu limb'a nici cătu de pușinu. Din cauză acēsta au fostu îndrumati se participe la cursurile supletorie de invetiamentu, cari se voru ținé în anii urmatori. Despre acesta se dá atestatulu de față numitului invetatoriulu, cu scopu de a se escusá înaintea imediatulu lui superiori Datu în Aradu 1 Iuliu an. 1879. — Iosifu Gajdos, inspectorulu școlariu reg alu comitatului Aradu.

aceste întrebări sunt destule de grave pentru a justifica necesitatea unui răspuns chiarificatoriu din partea celor ce ne totu asigură, că ei ne voiescu noue Romanilor, care va se dica și inventatorilor romani totu numai binele.

(C a s u d e m ó r t e.) Colonelul regimentului din locu „Imperatul Alesandru Nr. 2“ d. V a s i l e S e c u l i c i a suferitu o mare pierdere prin mórtea soției sale Anna Seculici nascuta Hadsits, care s'a bucuratu de stim'a și iubirea generală. Eri fû inmortentata în cimenterul gror. din Gróveru asistandu unu publicu fôrte numerosu și alesu.

(I n i n t e r e s s u l u r e d i c a r i i p r a s i r e i v i t e l o r u i n T r a n s i l v a n i a) t i e n ù ministrul de comerț în 9 ale l. c. în Clusiu o conferința cu comitii supremi (prefectii) din Transilvania și cu reprezentantii reuniunii agronomice transilvane și a institutului agronomic din Clusiu-Monosturu. Mai toti comitii venira la conferința, din partea reuniunii agronomice participă la consultatiune presedintele Ladislau Tisza și vicepresedintele Iosifu Szabó, din partea institutului agronomic directorul Alesandru Vörös. Ministrul a espusu în vorbirea s'a, că crede, că prasirea vitelor în Transilvania se va poté îmbunătăti printr'o activitate desfășurată în două direcțiuni, adică prin aceea ca rass'a, actuala indigenă, se va conservá în curatienia s'a, și prin aceea, că s'ar' introduce rasse straine, mai cu sēma în tîenuturi muntóse. Cu respectu la problem'a cea d'antaiu află corespunditoriu, că se se adune taurenci cu spesele stat. și dintre aceia se se imparta vite de prasila între comune pe lēnga platirea în rate sēu pe lēnga pretiuri moderate. Mai incolo află cu cale și necesariu, că se se formeze o ciurda principală. Ministrul declara mai departe că lucrul de capetenia este, că se se destepse interesul poporului pentru prasirea vitelor, și se 'si castige convicțiunea, că guvernul prin mesurile acestea are de gandu a ridicá și a îmbunătăti starea materială a poporului. Cestiunea ilustrată de ministru fû discutată mai pe largu. La discussiune au luat parte Ladislau Tisza, br. George Kemeny, contele Colomanu Esterházy, Gavrilu Daniel, Carolu Zeyk, br. Desideriu Banffy s. a. În urma se acceptara în genere parerile ministrului și se stabilira modalitățile cumu se se procure taurencii. Totu asemenea fû discutată și cestiunea, că cumu se se formeze ciurd'a principale.

(T e s t a m e n t u l u e p i s c o p u l u i I o s i f u P a p p - S z i l á g y i) — scrie Famili'a — a fost atacatu, precumu se scie, de către fiscu cu processu de nimicire. După cinci ani de dile, în fine processu trecu prin tóte forurile și se termină. Aflam cu bucuria, că testamentul nu s'a invalidatu, ci fisculu participandu în a trei'a parte, celalalte puncte ale testamentului au ramas. În urmarea acesteia, pertractarea iasamentului s'a tîenutu la 2—3 l. c. în Oradea-mare. Legatarii și consangeni voru fi escontentati în întielesul testamentului, asignandu-se deocamdata fiacaruia jumătate din sum'a totală. Asiádéra gimnasiulu din Beiusiu va capetá deocamdata 10,000 fl., fondulu institutului de fete romane din Oradea-mare 5000 fl., fondulu preotilor deficienti 10,000 fl., seminariulu domesticu pentru studentii gr. c. romani din Oradea-mare 1500 fl. După nemuritoriulu Vulcanu, repausatulu Szilágyi cuprinde loculu alu doile pe paginile istoriei fondatorilor generosi și nationali ai diecesei oradane. Fia-le memori'a în eternu binecuvântata!

(D i s t r i b u i r e a p r e m i e l o r u) la scólele publice primarie și secundarie din Bucuresci s'a facutu Vineri cu mare solemnitate. D. D. Petrescu, membru în consiliulu permanentu alu instructiunii publice, a tîenutu unu discursu asupra stării instructiunii publice în tiera pe anulu scolaristic 1878—79, la care M. S. R. Domnulu a raspunsu printr'o caldurósa și frumósa cuvântare, în care a accentuat mai cu sēma misiunea, ce-o are tinerimea în viitoriu. După aceea a urmatu distribuirea premiilor. Premiantii cu canun'a au fostu salutati, că de obicei de music'a militara. Multi din premiatii claselor primarie erau costumati dorobantiesce și candu primeau premiulu strigau: se trairi Mari'a Vóstra! Sal'a Senatului erá indesuita de publicu. — Sambata avú locu impartirea de premii la orfelinatulu de baiati dela Panteleimonu sub presedinia d-lui generalu Davila, care, în câteva cuvinte bine simtite a constatat progressele Elevilor și scopulu înaltu, la care tinde institutul fundatu de onor. Efori'a a spitalelor civile.

(D i u a r i u r o m a n u i n D o b r o g e a.) Cetim în „Rom. Lib.“: „Salutam cu veselia, aparițiunea unui diariu Dobrogean. Residenti'a lui e Tulcea. Numele lui e „Steaua Dobrogei“. Elu n'are intențiunea de a se aruncá în valuri politice Dogm'a credinței acelor'a, cari sunt grupati în giurulu acestui organu, e libertatea constitutiunii. Misiunea loru este de a se ocupá numai de interesele și afacerile locale, adică de acele interese și afaceri, cari voru fi relative la înflorirea comerțului, la încurajarea industriei, la dezvoltarea instructiunii publice, la progresarea agriculturii ce stá în amortire și care n'au luat nici unu avântu din starea primitivă; în fine se va ocupá — dicem — de totu ce ar' poté se dé rezultate folositoare tuturor afacerilor de interesu generalu.“ Uramu durată lungă și deplinu succesu acestei fei!

(P r i m i r e a p r i n c i p e l u i B u l g a r i e i l a T e r n o v ' a.) „Ag. Havas“ comunică diareloru bucurescene următoarea corespondință: „Plecându din Rusciucu Marti dimini'ta pe unu timpu admirabilu, amu facutu voiosi și rapede drumulu, care ne despartieá de vechi'a capitală a Bulgariei. Pe totu parcursulu drumulu intalniramu multini de tierani, veniti se aclame pe Domnitoriulu loru în trecerea s'a. În mai multe rēnduri, Alteti'a S'a a ordonat se se opréscă trasur'a s'a de posta spre a-si dá pușinu sem'a de tier'a, pe care o strabatea și spre a studeá deja trebuințele sale. Elu n'a încetatu, asia mi-s'a disu, de-a se întretiené, în totu timpulu caletóriei, cu principele Dondukoff, despre lucrurile cele mai neapérate pentru îmbunătățirea sórtei poporului seu. La 4 óre ne apropiamu de Těrnov'a; inse poporatiunea ne a esitu înainte peste unu kilometru de orasiu și semnală sosirea nóstra prin strigate resonatóre de ura. Atunci principele se cobóra din trasura și se suie calare; tobeie suna; soldatii bulgari, cari forméza unu gardu pēna la orasiu, presintă armele, inse ei abia potu opri multimea. Acésta se imbuldiesce spre a vedé mai de aprópe pe principele seu, care înaintéza în pasu în midiloculu ei și respunde salutandu cu man'a la miile de strigate care esu din tóte pepturile. Alteti'a S'a e primitu la portile orasiului de către membrii Adunarii care l'a alesu. Msgr. exarchulu Těrnovei, incongiuratu de clerulu seu, ei uréza buna venire, presintandu'i pēna și sare. Giuru impregiuru stau membrii consiliului municipalu, diferite delegatiuni și deputatiuni din tóte orasiile și satele Bulgariei. După ce principele intra în palatu, multimea se respandi în curēndu prin orasiu, ducēndu pretutindeni bucuri'a și entusiasmulu seu. Sermanulu poporu bulgaru, după cinci vécuri de sclavia, este în fine fericitu de a se simti stapanu pe destinele sale! Eri, Mercuri, era diu'a depunerii juramentului pe Constitutiune. A fostu mai anteu unu Te-Deum celebratu la Metropolia, undé oficiá exarchulu Těrnovei; toti membrii corpului diplomaticu și ai celui consularu erau de față. După Te-deum, principele Alesandru s'a dusu la sediint'a Adunarii, unde ilu precedasera deputatii. La intrarea s'a în sala, unu ura formidabilu a resonatu și a tîenutu totu timpulu câtu i-a trebuit pentru cá se urce treptele tronului. Unu amenuntu vrednicu de notatu: tronulu e formatu dintr'unu superbu fotoliu de stejaru, de minune sculptatu și pusu pe o estrada înaltată. Acestu fotoliu a fostu facutu chiaru la Těrnova de către unu lucratoru bulgaru; vedindu'lu cine-va, nu-i viue se créda acésta, cu atata maiestria e lucratu. Principele, cu o voce tremurandu de emotiune, a multiamitu mai antaiu Adunarii pentru că l'a chiamatu a conduce destinele Bulgariei; apoi, întinđindu man'a, a pronunțiatu, de asta-data cu o voce otarita și tare, formul'a sacramentală a juramentului de credință către Constitutiune. După aceea a declarat Adunarea disolvată. Principele s'a exprimat în limb'a bulgară. După acésta impunetóre ceremonie, s'au dusu toti la palatu, unde s'au facutu presintările oficiale. Séra au fostu iluminatiuni stralucite. În acésta di, după amiédi, are se se faca o mare revista a unei parti din armat'a bulgară. Mane, Vineri, principele Alesandru, totu însoțitu de principele Dondukoff, va plecă la Sofi'a.

(U n u m a g n a t u, u n u c a n e s i u n u i n v e t i a t o r i u.) Cumu de se numescu la olalta acesti'a trei? „Fugg. Hirl.“ deslusiesce acésta impartasindu următoarele: Unu june magnatu perdú dilele aceste unu catielu frumosu. Acésta a fostu unu prezentu dela o damă aristocrată și junele magnatu concentrá tóta atențiunea s'a delicatá asupra catielului, ilu impodobi c'unu lantiu scumpu de argintu, c'unu cuventu ilu ingrijea cá pe unu copilu. Deodata se perdú canele inbitu. Magnatulu anunțiá indată cu graba prin diarele din capitală,

că celui, care i va aduce canele, i va dá unu honorariu de 100 fl. Numai pentru insertiunea acestui anunțu a platitu 45 florini. Afara de acésta a insarcinat pe unu cunoscutu, care face negociu cu cani, cá se-i caute catielulu și i-a promis pentru osteneal'a s'a unu honorariu de 4 fl. pe di. Deórece inse nu a succésu pēna acuma aflá catielulu, ilu costă pe domnu deja o sumă mare fara a avé prospectulu de alu mai recapetá. Scól'a ce se află pe mosii'a Magnatului a fostu închisă anulu trecut din simpl'a causă, că comitele n'a voit se solveze din banii sei o plată anuală de 150 fl. invetiatoriului. Eata dér' cum a venit de s'a numitu laolalta magnatulu, canele și invetiatoriulu.

(F u r t u.) Fiiulu unui Romanu din Sadu în caruția dilele trecute pe unu Evreu cá pasageru dintr'unu birtu. După ce au mersu cu caruți o bucata de locu tramite Evreulu pe baiatu în birtu indereptu, dicēndu cá si-a uitatu acolo umbrellu (ploierulu) Baiatulu alergá iute după umbrell'a danului. Acésta nu a aflat'o baiatulu, dér' în caruția cu caii cu a mai aflat'o, căci Evreulu pe un'a alta si-a cautatu de drumu și bietulu baiatulu a remasu plangēndu cu amaru după cai și după caruția.

Cu 1 Iuliu st. v. 1879 se incepe unu abonamentu la

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Rogam pe On. Domni prenumeranti ai fóie nóstre, alu caroru abonamentu espira cu 31 Iuniu st. v. 1879, se binevoiescă a si'lu reînnoi de cu vreme, déca voiescu cá diariulu se se tramita regulatu. De la 1 Iuliu st. v. incolo diariulu se va tramite numai acelor domni, cari au binevoitu a-si reînnoi abonamentulu.

Domni noi abonanti sunt cu deosebire rogati a ne tramite adresele d-loru *esactu*, aratandu si *post'a cea mai aprópe* de loculu, unde locniesc.

Prețulu abonamentului la „Gazeta Transilvaniei“ este:

pentru Brașov: pe trei luni 2 fl., pe siese luni 4 fl., pe anu 8 fl.; — dusu în casa: pe trei luni 2 fl. 50 cr., pe siese luni 5 fl.;

pentru Austro-Ungari'a cu post'a: pe trei luni 2 fl. 50 cr., pe siese luni 5 fl., pe anu 10 fl.,

pentru Romani'a și alte țieri esterne: pe trei luni 7 franci, pe siese luni 14 franci, pe anu 28 franci. (Abonamentulu se primesce și în bilete hipotecarie romane.)

Banii de prenumeratiune sunt a se trimite (mai usioru prin assignatiuni postale) la Redacțiunea „GAZETEI TRANSILVANIEI“ în Brașov.

Nr. 566 ex 1879.

1—2

Concursu.

La scólele granitiarești sunt de conferitu posturi de inv: diriginti și anume: în Tohanu vechiu, Vestemu, Spinu și Lis'a la fiacare cu salariu anualu de 300 fl. v. a. și la cea din urmă unu postu de inv. secundariu cu salariu anualu de 180 fl. la tóte cortelu și lemne de focu, la Oradea statiunea de invetiatoréscă cu salariu anualu de 200 fl., pentru cortelu 16 fl. 80 cr. și 9 orgi lemne. —

Cei ce dorescu a primi vre-un'a din aceste statii au a substerne suplicele loru instruite documentele necesare pēna în 30 Iuliu st. v. a. c. la „Comitetulu administrativu de fondulu scolaristic alu fostilor granitiari din regimentulu romanu în Sibiiu“.

Sibiiu, în 10 Iuliu 1879.

Cursulu la burs'a de Viena din 15 Iuliu st. n. 1879.

5% Rent'a charthia (Metalliques) . . .	67.—	Oblig. rurali ungare . . .	87.—
5% Rent'a-argintu (imprumutu nationalu) . . .	68.70	„ „ Banat-Timis . . .	84.50
Losurile din 1860 . . .	126 25	„ „ transilvane . . .	83.75
Actiunile bancei nation . . .	827.—	„ „ croato-slav . . .	87.—
„ instit. de creditu . . .	270.40	Argintulu în marfuri . . .	—
„ Londr'a . 3 luni . . .	115.80	Galbini imperatesci . . .	5.25
		Napoleond'ori . . .	9.25
		Marci 100 imp. germ. . .	56.75

Editoru: Iacobu Muresianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu

Tipograf'a: Ioane Gótt și fiu Henricu.